



Received	Reviewed	Published	Doi Number
20.02.2022	10.03.2022	30.03.2022	10.29228/ijlet.57888

The Element Disarraying Construction in The Historical Children's Novels of Ahmet Yılmaz Boyunağa: The Art of Metaphor

Esmâ DUMANLI KADIZADE,¹ & Gizem ARIKAN BIKMAZ² & Gürhan ÇOPUR³

ABSTRACT

Ahmet Yılmaz Boyunağa has written works describing Turkish history. The author has aimed to teach history in children's novels, especially children, and to give them historical awareness. Ahmet Yılmaz Boyunağa frequently used the art of metaphor while telling historical events. In the scope of the study Boyunağa's historical children's books; 1. *For the crescent/III. Crusade and Selahaddin Eyyübi*, 2. *Koçyiğit/Seyit Battal Gazi*, 3. *Freedom Fighter/Şeyh Şamil*, 4. *Ottoman Levents/Seydi Ali Reis and Adventures of Levents*, 5. *Sea Dragon*, 6. *Fearless Hero*, 7. *Golden Royal Decree/Berke Noyan*, 8. *Forbidden City* were selected by simple random sampling and analyzed in documentary method. In the research, the art of analogy used in the authors' books was identified and the elements emphasized in the arts were classified; it was evaluated around "1. Person, 2. Army/Soldier, 3. Object, 4. Nation, 5. Event, 6. Community, 7. Place, 8. Animal, 9. Religious Belief codes frequency values have been determined according to the codes. The code with highest frequency is "person", while the code with the least frequency value is "religious belief". As a result, although the narration becomes more engaging and enticing with the art of analogy, it has led to the lack of credibility of the narration.

Key Words: Ahmet Yılmaz Boyunağa, Historical Novel, Art of Metaphor.

Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın Tarihi Çocuk Romanlarında Kurguyu Bozan Öge: Benzetme Sanatı

ÖZET

Ahmet Yılmaz Boyunağa, Türk tarihini anlatan eserler kaleme almıştır. Yazar, tarihî çocuk romanlarında, özellikle çocuklara kendi tarihlerini öğretmeyi ve onlara tarih bilinci kazandırmayı hedeflemiştir. Ahmet Yılmaz Boyunağa tarihi olguları anlatırken benzetme sanatlarına sıkça yer vermiştir. Çalışma kapsamında Boyunağa'nın tarihi çocuk kitaplarından; 1. *Hilal Uğruna/III. Haçlı Seferi ve Selahaddin Eyyübi*, 2. *Koçyiğit/Seyit Battal Gazi*, 3. *Özgürlük Savaşçısı/Şeyh Şamil*, 4. *Osmanlı Leventleri/Seydi Ali Reis ve Leventlerinin Maceraları*, 5. *Denizler Ejderi*, 6. *Korkusuz Cengâver*, 7. *Altın Ferman/Berke Noyan*, 8. *Yasak Şehir* adlı eserleri basit seçkisiz örneklem yoluyla seçilerek doküman taraması yöntemi kullanılarak taranmıştır. Araştırmada yazarın kitaplarında kullandığı benzetme sanatları tespit edilmiş ve sanatlarda vurgulanan unsurlar tasnif edilerek; "1. Kişi, 2. Ordu/Asker, 3. Nesne, 4. Millet, 5. Olay, 6. Topluluk, 7. Mekân, 8. Hayvan, 9. Dini İnanç kodları" etrafında değerlendirilmiştir. Kodlara göre frekans değerleri tespit edilmiştir. En fazla frekans değerine sahip olan kod "kişi" iken, en az frekans değerine sahip olan kod "dini inanç"tır. Sonuç olarak yazarın kitaplarında benzetme sanatları ile anlatım daha ilgi çekici ve sürükleyici hale gelse de yer yer anlatımın inandırıcılığını yitirmesine sebep olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Yılmaz Boyunağa, Tarihi Roman, Benzetme Sanatı.

¹ Doç. Dr., Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, esmakadizade@mersin.edu.tr, Orcid: 0000-0002-6882-6234

² Öğretmen, M.E.B. Mersin Ertuğrul Gazi Ortaokulu, gizemarikan.33@gmail.com, Orcid: 0000-0002-6879-7445

³ Arş. Gör. Dr., Ardahan Üniversitesi İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, gurhancopur@gmail.com, Orcid: 0000-0002-6854-005X

Giriş

Tarih; “toplumları, milletleri, kuruluşları etkileyen hareketlerden doğan, olayları zaman ve yer göstererek anlatan, bu olaylar arasındaki ilişkileri, daha önceki ve sonraki olaylarla bağlantılarını, karşılıklı etkilenmeleri, her milletin kurduğu medeniyeti inceleyen bilim” (TDK, 2011: 2270) dalıdır. Bir başka görüşe göre tarih, “geçmişini inceleyen bir çalışma disiplini” (Akınoğlu ve Arslan, 2007: 138); tarih, “klasik bir ifade ile her şeyden önce insanlığın hafızası mesabesinde” (Öz, 2017: 220). İnsanlığın kolektif hafızasını var eden tarih, geçmiş ve bugün birlikteliğinin somutlaşmasının en önemli aktörlerindedir.

Edebiyat ise; “olay, düşünce, duygu ve hayallerin dil aracılığıyla sözlü veya yazılı olarak biçimlendirilmesi sanatı, yazın” (TDK, 2011: 754) olarak tanımlanmaktadır. “İnsanoğlu var olduğu günden bugüne; çevre ve yaşadığı ortamın etkisiyle olayların, davranış ve görünüşlerin karşısında duygulanmış, düşünmüş, ulaşamadıklarının özlemini çekmiş; bu duygu ve düşüncelerini yeri geldikçe söz ya da yazı halinde dile getirmiştir” (Coşar, 2005: 8). Bu dile getirmelerin sonucunda ortaya çıkan ürünlerin tür ve estetik formu çeşitlilik göstermekle birlikte öznel bir yaklaşımın merkezde olduğu görülür.

“Tarih bilimi veya tarihçi, genelde insanlığın, özelde toplumların geçmişte karşı karşıya kaldığı önemli olayları ayrıntısına girmeden konu edinir. Edebiyat ise, daha çok tarihin anlatmadığı sıradan kişi ve olaylarla, bunların bıraktığı izlerin ayrıntılarıyla ilgilenir” (Erol, 2012: 60). Tarihi fon olarak kullanan edebiyat ürünlerinin belirgin özellikleri de kapsama alanlarını bu izlerin ayrıntılarıyla sınırlamış olmalarıdır. Edebî eser tarihsel dönemi bir evrak gerçekliğiyle ele almaz; aksine onu kurgunun imkânları doğrultusunda yeniden şekillendirir.

Roman insanı ve insanın tarihsel sürecini etkinliğinin merkezine alan bir edebi türdür. İnsana dair ruhsal ve çevresel ayrıntılardan yola çıkarak kurgusal bir dünya oluşturan roman türünün birçok alt grubu oluşmuştur. Tarihi romanlar da bunlardan biridir. Tarihi roman; “tarihi malzemeye dayanan yani başlangıç ve sonucu mazi denilen zaman içerisinde gerçekleşmiş olanın anlatımını üstlenmiş romandır.” (Argunşah, 2002: 17). Tarihi roman geçmişte yaşanmış birtakım olayları estetize ederek kurguya aktarır. Bir tarih yazımını kuşatan gerçeklik kaygısından sıyrılarak yeni bir kurgusal evren yaratan tarihi roman gerçeklik ve kurgunun harmanlanmasıyla meydana gelir. Ne var ki tarihi romanların da gerçeklik ve kurgu arasında bir sınırı olmakta ve bu yönüyle tarihi evrak olmaktan sıyrılmaktadır. Şerif Aktaş’a göre; “Hiçbir romanın tarihi ve yaşanmış vakayı olduğu gibi dikkatlere sunduğunu iddia edemeyiz. Gerçek dediğimiz şey, değişikliğe uğrayarak edebi eserin dünyasına girer. Bunun için de hayatın gerçeği ile sanatın gerçeği birbirinden farklıdır.” (1991: 15) Hayatın ve kurgunun izdüşümü üzerinden kurulan yeni bir dünyayı temsil eden romanın gerçeklik algısına büyük oranda etki eden tarih olgusu tarihin üzerinde yükseldiği temel sütunları oluşturur.

Toplumların buhran zamanlarında tarihe ve geçmişin ışıltılı sayfalarına yönelmeleri bilinen bir olgudur. Bu olgu eğitimsel açıdan nesillere millî bir ruh kazandırmak ve geçmiş-gelecek diyalektiğini güçlendirmek amacıyla da kullanılır. Söz konusu amaca yönelik eserler kaleme alan kimi yazarlar da çıkış noktası olarak tarihi alırken toplumların tarihsel miraslarından faydalanarak eserlerini vücuda getirirler. Boyunağa'nın kitaplarında da Türk tarihi açısından önemli olaylar ve kişilerin konu edildiği görülür. “Tarihçi olayların fotoğrafını çekerken tarihsel roman yazarı kendi ifadesi ve yorumuyla tarihsel kişi, olay ya da olgulara ilişkin bir resim çizer. Çizilen resimde sanatçının üslubunu ve yorumunu çok belirgin olarak kendini hissettirir” (akt. Şimşek, 2006: 69; Oppermann, 1999, 81).

Boyunağa, tarihsel romanlarını yazarken genellikle öğretici bir üslup kullanmıştır. Cümlelerinin etkisini arttırmak için, hitap ettiği kitleye özellikle atasözlerini kullanarak öğütler vermiştir.

Ağırlıklı olarak tarihî romanlar yazan Ahmet Yılmaz Boyunağa, eserlerinde Türk tarihini kurgusal metinler aracılığı ile yansıtma amacı taşır. Bu yönüyle yaşanmış tarihi olayları kitaplarında didaktik bir üslupla aktardığı, tarih mecrasında doğru bilinen yanlışlar olduğunu varsaydığı birtakım konulara sanatıyla müdahale ettiği görülür. Özellikle Türk tarihinde önemli yeri olan karakterler ele alınmış ve yaşadıkları olaylar anlatılmıştır. Fatih Sultan Mehmet, Seydi Ali Reis, Turgut Reis ve Seyit Battal Gazi yazarın romanlarında işlediği bu karakterlerin bazılarıdır.

Literatür tarandığında Ahmet Yılmaz Boyunağa ile ilgili 7 adet çalışmaya rastlanmıştır. Ali Polat (2016), *"Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın Hayatı, Eserleri ve Tarihi Romanları Üzerine Bir İnceleme"* adlı yüksek lisans tezinde Boyunağa'nın hayatını ve on iki adet tarihi romanını incelemiş ve romanların nasıl bir temele dayandığını belirlemeye çalışmıştır. Ömer Çelik (2016), *"Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın Tarihi Çocuk Romanlarının Çocuk Edebiyatının Temel Öğelerine Göre İncelenmesi"* adlı yüksek lisans tezinde Boyunağa'nın çocuk romanları, iç ve dış yapı özellikleri açısından çocuk edebiyatına uygunlukları bağlamında değerlendirmiş ve bu değerlendirme sonucunda söz konusu romanların genel itibarıyla çocuk edebiyatının temel niteliklerini taşıdığı sonucuna ulaşmıştır. Yine Ömer Çelik'in (2016) *"Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın Tarihi Çocuk Romanlarında Türk Askeri Algısı"* adlı çalışmasında Boyunağa'nın altı adet romanındaki asker karakterler hakkındaki betimlemeler, karakterlerin düşünceleri, davranışlarını aktaran cümleler ve karakterlerin söyledikleri sözler ele alınmış, listelenmiş ve yorumlanmıştır. İlky Akay (2018) *"Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın Çocuk Romanlarında Yer Alan Kök Değerler"* başlıklı çalışmasında kök değerler bağlamında yazarın romanlarını irdelemiştir. İlky Akay (2019) *"Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın Çocuk Romanlarının Değerler Eğitimi Bağlamında İncelenmesi"* adlı yüksek lisans tezinde ise değerler eğitiminin temel esaslarını merkeze alarak yazarın on dokuz eserini irdelemiştir. Ömer Irak (2019) *Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın Hayatı, Sanatı ve Eserlerinin Tematik İncelemesi* adlı monografi niteliği taşıyan yüksek lisans tezinde Boyunağa'nın eserlerini tematik yönden incelemiş eserlerinde öne çıkan temanın kahramanlık olduğunu belirtmiştir.

Literatürde tarihi çocuk romanlarının nasıl olması gerektiğiyle ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanmamakla beraber eğitimde tarihsel romanların kullanımının gerekliliği ile ilgili çalışmalar bulunmaktadır. Ahmet Şimşek (2006), *"Tarihsel Romanın Eğitimsel İşlevi"* adlı çalışmasında tarih ile edebiyat ayrımında bir ortak alan ürünü olarak tarihsel romanı, tarihsel roman kavramını, tarih bilinci yaratımında tarihsel romanın rolünü, ergen ve tarihsel roman ilişkisini, tarih eğitimi açısından tarihsel romanın yeri ve önemini fayda ve sınırlılıklarıyla ele alarak tartışmıştır. Serkan Keskin (2008) ise *"Romanlarla Tarih Eğitimi ve Öğretimi"* adlı yüksek lisans tezinde, ilköğretim sosyal bilgiler dersleri için tarihi romanların tarih konularını öğrenmedeki etkilerini tespit etmiştir.

İlgili alan yazında, çocuk kitaplarında kullanılan benzetme sanatları ile ilgili herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışmada ise benzetme sanatlarının tarihi çocuk kitaplarındaki kullanımını inceleyerek kurguya olumlu ve olumsuz etkilerini ortaya koymak amaçlanmıştır.

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi ve içerik analizi teknikleriyle gerçekleştirilmiştir. Doküman analizi, basılı ve elektronik materyaller olmak üzere tüm belgeleri incelemek ve değerlendirmek için kullanılan sistemli bir yöntemdir. Nitel araştırmada kullanılan diğer yöntemler gibi doküman analizi de anlam çıkarmak, ilgili konu hakkında bir anlayış oluşturmak, ampirik bilgi geliştirmek için verilerin incelenmesini ve yorumlanmasını gerektirmektedir (Corbin & Strauss, 2008).

İçerik analizinde ise, “tümevarımcı bir analiz türü olması sebebiyle araştırılan olgu veya olayın kökenlerine odaklanır. Kodlama yoluyla verilerin altında yatan kavramlar ve bu kavramlar arasındaki ilişkiler ortaya çıkarılır.” (Baltacı, 2019: 377).

Verilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi

Çalışmanın verileri doküman analizi tekniğiyle elde edilmiştir. Çalışmada yazarın 25 adet eserinden 8 tanesi (1. *Hilal Uğruna/III. Haçlı Seferi ve Selahaddin Eyyübi*, 2. *Koçyiğit/Seyit Battal Gazi*, 3. *Özgürlük Savaşçısı/Şeyh Şamil*, 4. *Osmanlı Leventleri/Seydi Ali Reis ve Leventlerinin Maceraları*, 5. *Denizler Ejderi*, 6. *Korkusuz Cengâver*, 7. *Altın Ferman/Berke Noyan*, 8. *Yasak Şehir*) basit seçkisiz örneklem yoluyla seçilmiş bunların değerlendirilmesinde ise içerik analizi kullanılmıştır. Bu bağlamda 9 kod belirlenmiştir. Ayrıca benzetme sanatını barındıran cümleler benzetme ve istiare türlerine göre değerlendirilmiştir. Öncelikle 8 eserdeki benzetme sanatını içeren cümleler belirlenmiştir. Bu benzetme sanatları, desteklediği unsurlara göre 9 kod (1.Kişi, 2. Ordu/Asker, 3. Nesne, 4. Millet, 5. Olay, 6.Topluluk, 7. Mekân, 8. Hayvan 9. Dini İnanç) altında sınıflandırılmıştır. Tekrar eden benzetmelerin frekans değerleri tablo halinde verilip değerlendirilmiştir.

Bulgular

Edebi sanatlar metnin anlam katmanını genişleterek estetik değerine katkıda bulunurken kullanıldığı metinlerde anlatımı daha ilgi çekici hale getirmektedir. “Edebi metinlerin anlaşılmasında ve yorumlanmasında edebi sanatların önemli bir yeri vardır. Edebi sanatlar düşüncenin daha etkili aktarılmasında ve sözün daha sanatlı olmasında sıkça başvurulan bir malzeme olmuştur” (Aydın, 2002: 1). Ayrıca edebi sanatlar yalnızca şiirde değil düzyazı metinlerde de kullanılabilen, metnin estetik değerinin gelişmesinde rol oynamaktadırlar.

Ahmet Yılmaz Boyunağa, eserlerinde sıkça benzetme unsurlarına başvurmuştur. “Benzetme, bir şeyin niteliğini anlatmak için o niteliği eksiksiz taşıyan bir şeyi örnek olarak gösterme işi, benzetme, teşbih” (TDK, 2011: 310) tanımıyla TDK sözlüğünde yer bulur. Bir başka görüşe göre benzetme; “sözü daha etkili duruma getirmek için, aralarında türlü yönlerden ilgi bulunan iki şeyden, benzerlik bakımından güçsüz durumda olanı nitelikçe daha üstün olana benzetmektir” (Dilçin, 2013: 405). Sözün etkisini arttırmak ve yoğunluğunu güçlendirmek amacıyla kullanılan benzetmeler edebî eserlerin dışında birçok metinde de kullanılır. “Benzetmelere gerek günlük konuşmalarda gerekse yazılı metinlerde hemen her dilde başvurulur. Özellikle kalıplaşmış sözler (deyimler) olmak üzere, hem düzyazıda hem de şiir dilinde anlamı somutlaştırmak, sözü daha etkili hale getirmek amacıyla sıkça kullanılır” (Çınar, 2008: 130).

Benzetmenin 4 ögesi bulunmaktadır. Bunlar; “benzetilen (müşebbeh), benzetmelik (müşebbehün-bih), benzetme yönü (vech-i şebeh) ve benzetme edatı (edat-ı teşbih)”dır. Bu ögelere göre benzetme türleri belirlenmektedir (Dilçin, 2013: 406).

1. Ayrıntılı Benzetme (Teşbih-i Mufassal): Dört ögesi de bulunan benzetmelerdir.
2. Kısaltılmış Benzetme (Teşbih-i Mücmel): Benzetme yönü bulunmayan benzetmelerdir.
3. Pekiştirilmiş Benzetme (Teşbih-i Müekked): Benzetme edatı bulunmayan benzetmelere pekiştirilmiş benzetme denir.
4. Teşbih-i Belîğ: Güzel benzetme olarak adlandırılır. Yalnızca benzetilen (müşebbeh) ve benzetmelik (müşebbehün-bih) ögeleriyle yapılır.

Boyunağa'nın eserlerinde istiare sanatına da yer verilmiştir. “Teşbihin iki temel unsurundan benzeyen ve benzetilenin sadece biri söylenip söylenmeyen kısmın kastedilmesiyle istiare (eğretileme) oluşur” (Çevirici, 2006: 21). İncelenen eserlerde açık ve kapalı istiareler belirlenmiştir. Açık istiarede yalnızca “kendisine benzetilen” öge vardır, kapalı istiarede ise yalnızca “benzeyen” öge vardır.

Tablo 1. Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın Tarihi Çocuk Romanlarındaki Benzetme Türlerinin Frekans Dağılımı

Kitap Kod	BENZETME			İSTİARE		Toplam (f)	
	Ayrıntılı (tam)	Kısaltılmış	Pekiştirilmiş	Teşbih-i Belîğ	Açık		Kapalı
(f)	(f): 177	(f): 163	(f): 6	(f): 30	(f): 33	(f): 16	(f): 425

Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın incelenen eserlerinde benzetme unsurlarının toplam frekans değeri (f:425) olarak tespit edilmiştir. Benzetmenin çeşitlerine göre alt başlıklar değerlendirildiğinde ise frekans değeri en fazla (f:177) ile ayrıntılı (tam) benzetmedir. Kısaltılmış benzetme (f:163), açık istiare (f:33), güzel benzetme olarak adlandırılan teşbih-i belîğ (f:30), kapalı istiare (f:16) olarak belirlenmiştir. Boyunağa'nın eserlerinde en az kullandığı benzetme türü ise (f:6) pekiştirilmiş benzetmedir.

Korkusuz Cengâver adlı kitapta Bizanslı bir asker, ağır ve hantal olması yönünden patates çuvalına benzetilmiştir. Ancak bu benzetme yine Bizans sarayına mensup birine yaptırılmıştır. Bu sayede yazar, kısmen de olsa nesneliliğini korumuştur. “Bakmayın onun bu haline. İçtiği şarabın etkisiyledir. Bu durum geçtikten sonra bir patates çuvalı gibi ağır ve hantal olduğunu bilmiyor musunuz?” (K.C., 2014: 9). Yapılan bu benzetme, benzetmenin 4 ögesini de (Benzeyen: Bizans Askeri, Benzetilen: Patates Çuvalı, Benzetme Edatı: Gibi, Benzetme Yönü: Ağır ve hantal olması.) barındırdığından dolayı “tam benzetme”dir.

Çalışmamızda eserlerin adları şu kısaltmalarla verilecektir: *Korkusuz Cengâver*: K.C., *Denizler Ejderi*: D.E., *Altın Ferman*: A.F., *Koçyiğit*: K., *Yasak Şehir*: Y.Ş., *Osmanlı Leventleri*: O. L., *Hilal Uğruna*: H.U., *Özgürlük Savaşçısı*: Ö.S.

Denizler Ejderi adlı eserde Turgut Reis, zekâsı bakımından ateşe benzetilmiştir. Bu eserde “ateş” benzetmesi tekrarlı benzetme olarak karşımıza çıkmaktadır ve frekans değeri (f:4) olarak belirlenmiştir. “Turgut'ta bambaşka bir hava vardı. Ateş gibi bir çocuktu.” (D.E., 2017: 31). Bu benzetmede benzeyen, kendisine benzetilen ve benzetme edatı bulunmaktadır. Ancak benzetme yönü bulunmadığı için “kısaltılmış benzetme”dir.

Altın Ferman adlı eserde Cengiz Han uyanıklığı yönünden kurda benzetilmiştir. “Efsane Cengiz Han için ne der: “Gündüz yaşlı bir kurdun uyanıklığı, geceleyin karganın gözleriyle gözetler...” (A.F.,

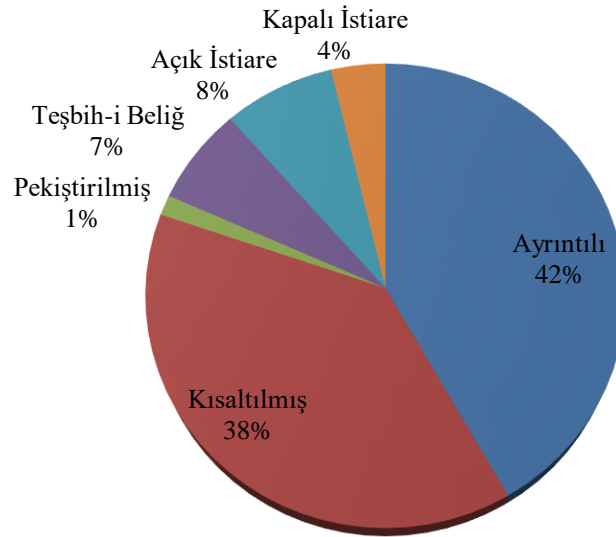
2016: 144-145). Bu benzetmede benzetme edatı bulunmamaktadır. Benzetme edatı bulunmayan benzetmelere “pekiştirilmiş benzetme” denir. Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın eserlerinde en az yer verdiği benzetme türü de budur.

Korkusuz Cengâver adlı eserde Fatih Sultan Mehmet ve Ahmet arasında geçen bir konuşmada Bizanslı Rumlar fitne yatağına benzetilmiştir; “Bilirsin Bizanslı Rumlar bizim için fitne yatağıdır.” (K.C., 2014: 42). Bu benzetmede yalnızca benzeyen ve kendisine benzetilen bulunmaktadır. Bu tür benzetmeler “teşbih-i belîğ” olarak adlandırılmaktadır.

Altın Ferman adlı eserde, Gülbeyaz ve Haşim Baba Moğol zulmünden kaçmaktadır. Onları yakalamak isteyen Sartak, adamlarını peşlerinden göndermiştir. “Yok! Yok! Bayağı iyisin. Kendini rahatça kurtarabilirsin. Çünkü sabah olunca Sartak, tazılarını peşimize salacaktır.” (A.F., 2016: 90). Sartak'ın adamları tazılara benzetilmiştir. Ancak adamlar kullanılmamıştır. Yani yalnızca kendisine benzeyen öge bulunmaktadır. Bu cümle “açık istiare”ye örnektir.

Koçyiğit adlı eserde Seyit Battal Gazi, Bizans'ın durumunu öğrenmek için Malatya'dan Konstantinopolis'e (İstanbul) gitmiştir. “Koca şehir günün yorgunluğunu üzerinden atmaya çalışıyordu.” (K., 2014: 51). Yorgunluk insana ait bir özelliktir. Burada şehir insana benzetilmiş ancak insan söylenmemiştir. Yalnızca benzeyen ögesinin bulunduğu benzetmeler kapalı istiaredir.

Grafik 1. Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın Tarihi Çocuk Romanlarında Benzetme Türlerinin Yüzdeler Olarak Dağılımı



Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın tarihi çocuk romanlarında en fazla kullandığı benzetme türü, %42 ile ayrıntılı benzetmedir. Onu, %38 ile kısaltılmış benzetme takip etmektedir. Boyunağa'nın eserlerinde en az kullandığı benzetme türü %1 ile pekiştirilmiş benzetmedir.

Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın kullandığı benzetmeler anlatımı ilgi çekici ve sürükleyici hale getirirse de incelenen eserlerinde aynı benzetmelere sık sık yer vermesi açısından tekrara düşmüştür. Bu da kurguyu bozan öge olarak karşımıza çıkmaktadır.

Boyunağa, yaptığı benzetmelerle bazı unsurları desteklemiş ve onları ön plana çıkarmıştır. Bu unsurlar çalışmada 9 kod (1. Kişi, 2. Ordu/Asker, 3. Nesne, 4. Millet, 5. Olay, 6. Topluluk, 7. Mekân, 8. Hayvan, 9. Dini İnanç) altında sınıflandırılmıştır.

1. Kişi: Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın eserlerinde başkahraman, genellikle Türk tarihinden seçilmiş, Fatih Sultan Mehmet, Battal Gazi, Seydi Ali Reis gibi önemli kahramanlıklar elde etmiş kişilerdir. Karakter, "bir eserde duygu, tutku ve düşünce yönlerinden ele alınan kimse" (TDK, 2011: 1317); kahraman ise, "roman, hikâye, tiyatro vb. edebiyat türlerinde en önemli kişi" (TDK, 2011: 1268) olarak tanımlanmaktadır. Anlatı türlerinde başkahraman, eserin dramatik aksiyonunun merkezinde; eserin ana yapıtaşlarından olan bir unsur olarak karşımıza çıkar. Boyunağa'nın başkahramanları, bir gelişim çizgisini temsil eden ve okurun varoluşunu takip ettiği kahramanların dışında, tarihsel gerçeklikten ödünçlenen kahramanlar olarak sunulur. Bu kahramanların ortak özellikleri de olumlu yönleriyle Türk tarihinde yer edinmiş şahsiyetlerden seçilmiş olmalarıdır.

"Çocuğun kitaptaki olumlu karakterle/kahramanla özdeşleşmesi, bütünleşmesi, anlatının içine girebilmesi için, yazarın eserde betimlediği karakterin inandırıcı, güvenilir, günlük yaşamdaki kadar gerçekçi ve çocukla aynı yaş düzeyinden olması gerekir." (Karatay, 2014: 99). Kahraman, çocuğun zihin dünyasında realist bir imaj yaratmakla birlikte örnek özellikleri de barındırarak çocuğun hayal dünyasında yer edinir. Eyleme dönüşecek düşüncelerin kökeninde yer alacak olan bu imgelem, kahramanın gerçeklik ile bağına koşut gelişir.

Ahmet Yılmaz Boyunağa, eserlerinde en fazla (f:208) "kişi" ögesini benzetme unsurlarıyla desteklemiştir. Özellikle eserdeki kişilerin kahramanlıklarını, savaş yeteneklerini ve fiziki özelliklerini daha etkili anlatabilmek amacıyla benzetme unsurlarına sıkça başvurmuştur. Ancak incelenen eserlerde bütün kahramanların aynı unsurlara benzetilmesi ve bunların sık sık tekrarlanması kurgunun zayıflamasına neden olmuştur.

Boyunağa'nın incelenen eserlerinde "kişi" ögesinin benzetme unsurlarıyla en fazla desteklendiği eseri (f:55) ile Denizler Ejderi, en az desteklediği eseri (f:5) ile *Osmanlı Leventleri*'dir.

Tablo 2. Benzetmenin Desteklediği "Kişi" Unsuru Frekans Dağılımı

Korkusuz Cengâver	Osmanlı Leventleri	Denizler Ejderi	Yasak Şehir	Koçyiğit	Altın Ferman	Hilal Uğruna	Özgürlük Savaşçısı
s.9, s.19, s.25, s.26, s.26, s.26, s.34, s.34, s.40, s.43, s.48, s.52, s.52, s.54, s.56, s.56, s.56, s.60, s.60, s.73, s.73, s.73-74, s.75, s.77, s.77, s.77, s.78, s.78, s.81, s.84, s.92, s.92, s.92, s.95, s.96, s.110, s.110, s.112, s.114, s.162, s.164.	s.6, s.18, s.39, s.61, s.123.	s.6, s.6, s.6, s.6, s.6, s.7, s.15, s.15, s.17, s.18, s.19, s.19, s.20, s.20, s.20, s.24, s.29, s.29, s.31, s.31, s.32, s.32, s.33, s.33, s.33, s.36, s.41, s.42, s.43, s.43, s.44, s.44, s.54, s.55, s.56, s.56, s.58, s.58, s.58, s.61, s.83, s.83, s.83, s.91, s.93, s.96, s.97, s.97, s.97, s.97, s.104, s.106, s.107, s.114,	s.31, s.35, s.43, s.51, s.52, s.54, s.54, s.77, s.77, s.114, s.118, s.140, s.170, s.193, s.193.	s.7, s.14, s.36, s.42, s.45, s.47, s.61, s.84, s.88, s.90, s.90, s.94, s.95, s.118, s.123, s.127, s.131, s.133, s.140, s.150, s.161, s.164, s.200.	s.45, s.46, s.47, s.47, s.49, s.54, s.59, s.63, s.71, s.72, s.73, s.74, s.81, s.81, s.85, s.86, s.86, s.86, s.90, s.93-94, s.104, s.110, s.110, s.113, s.120, s.120, s.129, s.144-145, s.144-145, s.144-145,	s.13, s.18, s.23, s.51, s.97, s.155, s.160, s.168.	s.9, s.9, s.9, s.16, s.16, s.16, s.17, s.17, s.17, s.26, s.28, s.34, s.36, s.40, s.45, s.51, s.51, s.51, s.51, s.67, s.76, s.76, s.104, s.114.

		s.118.			s.173, s.176, s.177, s.177.		
f: 42	f: 5	f: 55	f: 15	f: 23	f: 36	f: 8	f: 24

Yazarın eserlerinde kahramanlarını tasvir etmek amacıyla en fazla kullandığı benzetme öğeleri; a. Şimşek (çeviklik), b. Aslan (cesaret), c. Dev (büyüklük), d. Masal kahramanı (etkileyicilik), e. Ateş (zekî) olarak tespit edilmiştir.

1.a. Şimşek (Çeviklik): Boyunağa'nın bütün eserlerinde kahramanlar şimşek gibi hızlı ve çevik hareket etmektedir. TDK (2005, 2011: 2226) şimşegi; "bir bulutun tabanı ile yer arasında, iki bulut arasında veya bir bulut içinde elektrik boşalırken oluşan kırık çizgi biçimindeki geçici ışık" olarak tanımlamaktadır. Simgesel anlam düzeyinde düşünüldüğünde şimşek, kahramanın savaşçı yönüne vurgu yapmakla birlikte onun doğa olaylarıyla bezenmiş üstün niteliklerini de öne çıkarır. Hız, çeviklik yanında etki bakımından şimşekten alınan özelliklerle donanmış kahraman kusurlarından arınmış bir yapıda okura sunulur.

Tablo 3. Tekrar Eden "Şimşek/Fırtına/Rüzgâr/Yıldırım/Kasırga" Benzetmesi

Kod	K.C.	O.L.	D.E.	H.U.	A.F.	K.	Y.Ş.	Ö.S.	Frekans		
Kitap											
Şimşek/Fırtına/	s.47,	s.18	s.6,	s.33,	s.19	s.5,	s.45,	s.15,	s.92,	s.143-	f: 27
Rüzgâr/Yıldırım/	s.54.		s.33,	s.33,		s.88,	s.120.	s.127,	s.146.	144	
Kasırga			s.53,	s.73,				s.161,			
			s.73,	s.74,				s.164.			
			s.75,	s.83,							
			s.83,	s.97.							

"Bağırtıları duyulurken, Ahmet **bir şimşek gibi** yana çekilip kılıç darbesini boşa çıkardı." (K.C., Boyunağa, 2014, s.54). "Turgut Reis, kalbine savrulan hançer karşısında **şimşek gibi** yana çekilirken şövalyenin hançerli kolunu, sol koltuğunun altına sıkıştırdı." (D.E., 2017: 97). "Elini, **şimşek gibi** kuşağına sokarak belindeki hançeri alıp fırlatması bir oldu." (O.L., 2014: 18) şeklindeki alıntılarda görüldüğü gibi askerlerin en önemli kişisel özelliği olan çeviklik şimşeğe benzetilerek yazar tarafından sürekli kurgu içinde tekrar edilmiştir. Ancak bu unsurun sürekli tekrar edilmesi de kurguyu zayıflatmıştır.

1.b. Aslan (Cesaret): Boyunağa'nın kişileri desteklediği benzetme unsurlarından biri de (f:18) "aslan"dır. Başkahramanların güçlü ve cesur oluşları aslana benzetilmektedir. Tarihte birçok örneğine rastlanıldığı gibi cesaret ve güç timsali olan kahramanlara verilen aslan yakıştırması okurun kahramanla bütünleşme sürecinde etkin bir rol oynayarak hazır kalıplar içerisinde verilen kahramanın kolayca içselleştirilmesine yardımcı olur. Doğadan ad aktarması vs. yöntemlerle insanlara atfedilen bu özellikler sözün dikey boyuttaki anlamını güçlendirerek kahramanın verili özelliklerine katkı da sağlar. Bu unsur özellikle *Korkusuz Cengâver* ve *Denizler Ejderi* adlı eserlerde sıkça tekrarlanmıştır.

Tablo 4. Tekrar Eden "Aslan" Benzetmesi

Kod	K.C.	O.L.	D.E.	H.U.	A.F.	K.	Y.Ş.	Ö.S.	Frekans			
Kitap												
Aslan	s.25, s.26,	s.40	s.15,	s.36,	s.43,	s.56,	-	-	s.131,	s.77,	s.17,	(f): 23
	s.26, s.26		s.56,	s.75,	s.86,	s.91,			s.133,	s.88,	s.51,	

s.96, s.104

s.164.

s.104.

Korkusuz Cengâver adlı eserde Sultan Mehmet Han, sıkça “aslan” olarak tanımlanmıştır. Bizans sarayına Sultan Murat’ın öldüğü ve yerine küçük yaşta oğlu Mehmet’in tahta geçtiği haberi gelmiştir. Ancak yine de sarayda Sultan Mehmet Han’ın onlar için tehlikeli olacağını düşünenler vardır. Bizans İmparatoru Konstantin ise bu durumu kabullenememekte ve bunu öne sürenlere sinirlenmektedir. “Öyle ise söyleyeyim; uyuyan **aslanı** uyandırmayalım efendimiz!” (K.C., 2014: 25).

Denizler Ejderi adlı eserde Turgut Reis, aslana benzetilmektedir. Frekans değerleri incelendiğinde “aslan” benzetmesine en fazla yer verilen eser de (f:10) budur. Turgut 13 yaşında gaza için bir levent gemisine gönüllü yazılmak ister. Ancak yaşı küçük olduğu için onu vazgeçirmeye çalışırlar. Köyün imamı olan Osman Efendi ise onu bu düşüncelerinden ve cesaretinden dolayı aslana benzetir. “İmanın yücelttiği bu gençte bir **aslan** edası fark ediliyordu.” (D.E., 2017: 15). Gemiye alınmayan Turgut, gizlice girmeyi başarır. Orada herkesi kendisine hayran bırakır. Mahmut Ağa gemide Turgut’la ilgilenir. Sabah namazı için uyanan Turgut, Mahmut Ağa tarafından aslan “aslan” olarak nitelendirilir. “Aferin benim **aslan** yiğidim! Seninle iyi anlaşacağına benziyoruz.” (D.E., 2017: 43). Kahramana atfedilen sıfatlar içerisinde yiğitliğini ve gözükaralığını öne çıkaran aslan terkibi kahramanın gelişim çizgisinde onu olumlu anlamda yönlendirecek değerlere gönderme yaparken kahramanı motive etme fonksiyonunu da üstlenecektir.

1.c. Dev (Büyüklik): Ahmet Yılmaz Boyunağa’nın sıkça kullandığı ve eser içerisinde zaman zaman tekrara düştüğü bir diğer unsur (f:20), kahramanlarını güç, büyüklik, irilik açısından benzettiği “dev”dir. Bu unsur, incelenen bütün kitaplarında bulunmakla beraber *Denizler Ejderi* (f:6), *Korkusuz Cengâver* (f:5) ve *Altın Ferman* (f:5) adlı eserlerde tekrarlı öge olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 5. Tekrar Eden “Dev” Benzetmesi

Kod	K.C.	O.L.	D.E.	H.U.	A.F.	K.	Y.Ş.	Ö.S.	Frekans
Kitap									
Dev	s.43, s.73, s.120, s.121.	s.48	s.15, s.29, s.39, s.54, s.55, s.122	s.71	s.10, s.81, s.81, s.85, s.107.	s.61	s.173	s.16	f: 20

“İçeri giren Battal **dev gibi** vücudu ile sanki odayı doldurmuştu.” (K., 2014: 61).

“İmam Şamil, Gimri çarpışmasında sanki bir **devdi!**” (Ö.S., 2016: 16).

Dev gibi vücut tamlamasında kahramanın savaşçı özelliği yine ön plana çıkarılır. Büyüklik korkutucu bir unsur olarak cümlenin kahramana yönelik göndermelerini olumlu anlamda besler. İmam Şamil’in savaş esnasında bir dev olarak tasvir edilmesi abartılmış bir ifade olarak görünse de okuru anlatının ruh iklimine sokmayı amaçlar.

1.d. Destan Kahramanı/Masal Kahramanı/ Kahraman: İncelenen eserlerde yazar, eserdeki kişileri kurtarıcılık ve savaşta başarılarından dolayı “destan kahramanı, masal kahramanı, kahraman” gibi (f:13) benzetme unsurlarıyla desteklemiştir.

Tablo 6. Tekrar Eden “Destan Kahramanı, Masal Kahramanı, Kahraman” Benzetmesi

Kod	K.C.	O.L.	D.E.	H.U.	A.F.	K.	Y.Ş.	Ö.S.	Frekans
Kitap									

Kahraman	s.56, s.56, s.60, s.73- 74, s.84.	-	s.75	s.23, s.155.	s.10	s.88	-	s.51, s.104, s.114.	f: 13
----------	---	---	------	-----------------	------	------	---	---------------------------	-------

Korkusuz Cengâver'de Bizans'ın durumunu öğrenmek için görevlendirilen Ahmet, orada tanınmamak için Rum kılığına girer ve Aleksi ismini kullanır. Cenevizliler bir Rum kızına saldırır ancak orada bulunan Rumların hiçbiri müdahale etmezler. Boyunağa, oradaki Rumların hiçbirinin buna müdahale etmeden oradan uzaklaştıklarını yazar. Ancak Ahmet, kızı Cenevizlilerin elinden kurtarır ve kızın babasının hanında ağırlanır. Ayrıca ilerleyen konuşmalarda Rum kız Ahmet'in Türk olduğunu öğrenince, onu Cenevizlilerden kurtardığında "Bir Türk kadar cesur, mert ve kuvvetli!" diye içinden geçirdiğini söyler. "Masallardaki kahramanlardan farksızdın Aleksi." (K.C., 2014: 56). "Özgürlük Savaşçısı"nda Şeyh Şamil, Dağıstan'daki Müslüman halkı Rusların zulmünden kurtardığı için "destan kahramanına" benzetilmiştir. "Bir destan kahramanıdır o." (Ö.S., 2016: 51). *Hilal Uğruna* adlı eserde Selahaddin Eyyübi, savaşta başarısından dolayı "destan kahramanına" benzetilmiştir. "Selahaddin yine bir destan kahramanı gibi çarpışıyordu. Karşısına çıkan dört şövalyeyi yere serdiğini bizzat gözlerimle gördüm." (H.U., 2017: 23).

Bu benzetmelerin dışında "patates çuvalı, ekin demeti, canavar, buz, fal taşı" gibi benzetmeler de yapılmakla beraber özellikle kahramanların sağlamlığını anlatmak için onları "granite" benzetmiştir.

Tablo 7. Tekrar Eden "Granit" Benzetmesi

Kod	K.C.	O.L.	D.E.	H.U.	A.F.	K.	Y.Ş.	Ö.S.	Frekans
Granit	-	-	s.6, s.20, s.38.	-	-	s.14	s.31	-	f: 5

Granit benzetmesi, özellikle *Denizler Ejderi* adlı eserinde tekrarlı benzetme (f:3) olarak karşımıza çıkmaktadır. "Granit gibi sağlam bir vücudu görülüyordu." (D.E., 2017: 6). "Yeğin önünde taşmış kılı ve kuvvetli göğsü, granit bir kaya gibi sağlam gözüküyordu." (Y.Ş., 2016: 31).

Boyunağa, kahramanların fiziki özelliklerini anlatmak için "ipek gibi saç, kömür gibi göz, kireç gibi yüz vb." ifadelerini kullanmıştır. Ancak özellikle kahramanlarını "şahin bakışlı, kartal bakışlı" unsuruyla desteklemiştir.

Tablo 8. Tekrar Eden "Şahin/Kartal" Benzetmesi

Kod	K.C.	O.L.	D.E.	H.U.	A.F.	K.	Y.Ş.	Ö.S.	Frekans	
Kartal/Şahin	s.26, s.162	s.110	-	s.6, s.52	-	s.173	s.95	s.42, s.133	s.16	f: 10

"Yüzü ve elleri kavurucu sıcaklarda ve dondurucu soğuklarda kavrulup rengini kaybetmiş olan ihtiyar çoban, aklaşmış kaşlarının altından şahin gibi bakan gözlerini Osman'a dikti." (A.F., 2016: 173). "İmam Şamil, kır ata binmişti. İki metreye varan bir boyu vardı. Güneşten ve soğuklardan pişip tunçlaşmış, çok yakışıklı bir çehreye sahipti. Vücudundan kuvvet fııkrıyordu. Kartal bakışlıydı. Üzerinde büyük bir heybet vardı. Ona bakanlar titriyorlardı." (Ö.S., 2016: 16).

Yazar, kahramanın zeki ve becerikli oluşunu "ateş" benzetmesiyle anlatmıştır. Bu benzetme *Korkusuz Cengâver*, *Osmanlı Leventleri* ve *Denizler Ejderi* adlı kitaplarda karşımıza çıkmaktadır. *Denizler Ejderi* eserinde tekrarlı öge (f:4) olarak görülmektedir.

Tablo 9. Tekrar Eden "Ateş" Benzetmesi

Kod	K.C.	O.L.	D.E.	H.U.	A.F.	K.	Y.Ş.	Ö.S.	Frekans
	Kitap								
Ateş	s.164	s.82	s.6, s.31, s.44, s.44.	-	-	-	-	-	f: 6

"Şahin bakışlı, **ateş gibi** bir çocuktur." (D.E., 2017: 6). "Turgut'ta bambaşka bir hava vardı. **Ateş gibi** bir çocuktur." (D.E., 2017: 31). "Çocuk değil, sanki bir **ateş parçası**." (D.E., 2017: 44) "Varoluşu itibariyle yok edici bir güce sahip olan ateş, insanlara atfedildiğinde zekâ, çeviklik ve savaşçılığı ön plana çıkaran bir sığata dönüşür. Zihni ve fiziki güçlerin birleşimine vurgu yapan ateş, kahramanların arketipsel özelliklerini ön plana çıkarır.

2. Ordu/Asker: Boyunağa'nın eserlerinde genellikle Türk askerlerinin düşman askerleriyle mücadeleleri anlatılmıştır. "Boyunağa'nın, bu romanlarında ortaya koyduğu Türk askeri üzerinden, zamanın Türk gencini günümüz çocuklarına tanıtmak ve ideal bir Türk genci imajı çizmek amacıyla olduğu söylenebilir" (Çelik, 2016: 763).

Bu kod altında hem Türk askerine hem de düşman askerlerine yer verilerek yapılan benzetmeler incelenmiştir. Tarihi romanlarda genellikle savaş unsuru ön planda olduğu için "ordu/asker" kodu altında benzetmelere sıkça yer verilmiştir. Özellikle incelenen kitaplarda İstanbul'un Fethi, Preveze Deniz Savaşı, III. Haçlı Seferleri ve Türk tarihinde önemli olan birçok savaş anlatılmıştır. Boyunağa, bu savaşları anlatırken hem Türk ordusunu ve askerini hem de düşman ordusunu ve askerini belli özelliklerinden dolayı benzetme sanatına başvurarak anlatmıştır.

Gömeç (2006: 74), milletin sosyal yapısı, ekonomik ve kültürel hayatı, devlet teşkilatı mükemmel olsa da bunların özellikle dış tehlikelerden korunması ve devam ettirilmesi için güçlü bir askeri düzene ihtiyacı olduğunu belirtir ve ordu millet olan Türklerin en büyük hususiyetlerinden birinin savaşçılıkları olduğunu vurgular (akt. Çelik, 2016: 761). Yaşamlarının her alanına yayılan mücadele olgusu ile ordu millet olanın getirilerini sentezleyen Türk milleti, tarihi kaynaklarda ve anlatılarda görüldüğü üzere küçüklükten itibaren ad alma merasimleri başta olmak üzere bireyleri alp, yiğit vb. sıfatlarla onurlandırmış; bir nevi savaşa hazırlamışlardır:

"Ordu millet anlayışında, küçük yaşta çocuklar ileride bir savaşçı olacak biçimde yetiştirilir. Küçüklüklerinden itibaren ok atma, kılıç kullanma, binicilik gibi alanlarda eğitilen çocuklar, Türk ordusunun düşmanları karşısında üstünlük kurmasında önemli bir rol oynamıştır. Orta Asya'nın zorlu şartlarının ve her an gelebilecek bir saldırıya hazır olma zorunluluğunun etkisiyle ortaya çıkan ordu millet anlayışı, Türkler İslamiyet'i kabul ettiğinde de sürdürülmüştür. Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın yazdığı tarihi çocuk romanlarında da, bu anlayışın izleri görülmektedir" (Çelik, 2016: 757).

Tablo 10. Benzetmenin Desteklediği "Ordu/Asker" Unsuru Frekans Dağılımı

Korkusuz	Osmanlı	Denizler	Yasak	Koçyiğit	Altın	Hilal Uğruna	Özgürlük
Cengâver	Leventleri	Ejderi	Şehir		Ferman		Savaşçısı

s.10, s.91, s.167, s.191.	s.31, s.33, s.110.	s.38, s.39, s.46, s.50, s.52, s.53, s.54, s.55, s.73, s.74, s.75, s.77, s.85, s.86, s.94, s.95, s.97, s.100, s.115, s.116.	s.42, s.71, s.88, s.92, s.119, s.133, s.136, s.142, s.149, s.152, s.196	s.14, s.15, s.63, s.96, s.115, s.116, s.164,	s.5, s.5, s.10, s.10, s.45, s.88, s.182, s.186.	s.19, s.21, s.22, s.70, s.71, s.74, s.81, s.83, s.107, s.135, s.137, s.139, s.168.	s.13, s.104, s.114, s.136, s.143-144.
f: 4	f: 3	f: 26	f: 11	f: 8	f: 8	f: 14	f: 5

Boyunağa'nın eserlerinde benzetmenin desteklediği unsurlar incelendiğinde "kişi" unsurundan sonra en fazla desteklenen unsur (f:79) "ordu/asker" olmuştur. Benzetmenin "ordu/asker" unsurunu en fazla desteklediği eser (f:26) ile *Denizler Ejderi* iken en az desteklediği eser (f:3) ile *Osmanlı Leventleri*'dir.

Askerler özellikle güçlü olmalarından dolayı "aslana" benzetilmiştir. Hız açısından ise "şimşek, yıldırım, kasırga, rüzgâr" olarak nitelenmişlerdir. "Türk yiğitlerinin hepsi **aslan gibiydi**." (D.E., 2017: 75). "Türk korsanları, **fırtına gibi** esiyorlardı. Geçtikleri yerlerde, zırhlı İspanyol şövalyeleri, **kasırgaya uğramış kuru yapraklar gibi** savruluyorlardı. Kılıç şakırtıları, naralar, çığlıklar, inlemeler, göklere yükseliyordu." (D.E., 2017: 75). *Denizler Ejderi* adlı eserden alınan bu cümlede Türk askerinin hızını, yeteneğini, savaşta kahramanlıklarını "fırtına" olarak niteleyen yazar, zırhlı İspanyol şövalyelerini ise "kasırgaya uğramış kuru yapraklara" benzetmiştir. *Yasak Şehir* adlı eserde yine Şeyh Şamil'in askerleri hızı bakımından "yıldırıma" benzetilmiştir. "Öyle ki, hiçbiri kaçmadı. Bu görülmemiş felaket esnasında, Şeyh Şamil'in askerleri adeta **yıldırım gibi** arkadan dolaşarak, ateş etmekte olan Rus bataryasını bastı ve bütün topları ele geçirdi." (Y.Ş., 2016: 136). Aynı eserde, düşman askerleri "karınca sürüsüne" benzetilmiştir. "Yüksekçe bir yerde bulunduğumuz için, Rus kuvvetlerinin hepsini görebiliyorduk. Aşağısını, bir **karınca sürüsü gibi** kaplamışlardı." (Y.Ş., 2016: 142).

Tablo 11. Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın Tarihi Çocuk Romanlarında "Türk Askeri" ve "Düşman Askeri" İçin Yapılan Bazı Benzetme Örnekleri

Türk Askeri	Düşman Askeri
Aslan	Kuru yaprak
Fırtına	Karınca sürüsü
Deniz kurdu	Çekirge sürüsü
Yıldırım	Ekin demeti
Sel	Deniz
Pırlanta	Acemi çocuklar
Destan kahramanı	Atmaca
Dev	Savaş baltası
Granit	Paçavra
Kasırga	Kütük
Rüzgâr	Şaşkın ördek
Panter	Süt dökmüş kedi
Dağ	Böcek
Şahin	Patates çuvalı

Boyunağa, eserlerinde Türk askerlerinin kahramanlıklarını, yiğitliklerini, savaşta becerilerini, zekâlarını ve birçok güzel yanını benzetme sanatıyla destekleyerek ön plana çıkarmıştır. Düşman askerlerini ise genellikle çekirge sürüsü, karınca sürüsü, yere serilen ekin demeti, kütük, süt dökmüş kedi gibi benzetmelerle güçsüz ve zayıf olarak nitelendirmiştir.

Eserlerinde, zaman zaman düşman askerinin de yiğitliklerine yer vererek onu yenen Türk askerinin daha da güçlü olduğunu göstermiştir. Bazen de yiğit olan düşman askeri (*Koçyiğit*'te Prens Ahmer, *Denizler Ejderi*'nde Şövalye Karl) din değiştirerek İslamiyet'i kabul etmiştir.

3. Nesne: Nesne, "belli bir ağırlığı ve hacmi, rengi olan her türlü cansız varlık, şey, obje" (TDK, 2011: 1766) olarak tanımlanmaktadır. Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın incelenen eserlerinde benzetme "kişi" ve "ordu/asker" unsurundan sonra en fazla (f:56) "nesne" unsurunu desteklemiştir.

Tablo 12. Benzetmenin Desteklediği "Nesne" Unsuru Frekans Dağılımı

Korkusuz Cengâver	Osmanlı Leventleri	Denizler Ejderi	Yasak Şehir	Koçyiğit	Altın Ferman	Hilal Uğruna	Özgürlük Savaşçısı
s.47, s.80, s.114, s.120, s.121, s.140.	s.17, s.30, s.48, s.84, s.107, s.115.	s.39, s.40, s.48, s.50, s.52, s.52, s.52, s.59, s.63, s.63, s.91, s.94, s.95, s.95, s.122.	s.12, s.35, s.40, s.49, s.90, s.146, s.170.	s.15, s.52, s.57, s.77, s.108, s.113, s.164.	s.7, s.163.	s.52, s.54, s.87, s.137, s.168.	s.16, s.18, s.50.
(f): 9	(f): 6	(f): 15	(f): 9	(f): 7	(f): 2	(f): 5	(f): 3

Boyunağa'nın incelenen eserlerinde "nesne" unsurunun benzetme öğeleriyle en fazla desteklendiği eseri (f:15) ile *Denizler Ejderi*, en az desteklendiği eseri (f:2) ile *Altın Ferman*'dir.

Eserlerde benzetme sanatıyla desteklenen nesnelere genellikle savaş aleti olarak kullanılan top, mızrak, kılıç, gürz gibi nesnelere yer verilir. Yazar, bu nesnelere askerlerin gücünü göstermek amacıyla desteklemiştir. Yani nesnenin gücü yine kişiye atfedilmiştir. Nesne unsuru kişiyi güçlendiren bir unsur olarak eserlerde karşımıza çıkmaktadır.

Altın Ferman adlı eserde, Bağdat'a saldıran Moğollar ve şehri savunan gaziler karşı karşıya gelir. Moğolların kılıçları bir ölüm makinesine benzetilir. "Akın akın gelen Moğol çerilerinin kalkıp inen kılıçları, **bir ölüm makinesi gibi** işlemekteydi." (A.F., 2016: 163). *Özgürlük Savaşçısı* adlı eserde İmam Şamil'in yiğitlikleri anlatılırken kılıç kullanma yeteneğinden bahsedilmiş ve kılıç pervaneyeye benzetilmiştir. "Gimri Muharebesi'nde, sol eline aldığı kılıcı, **pervane gibi** sallayarak düşmanı nasıl biçtiğini pek çok kişi görmüştü." (Ö.S., 2016: 16). *Hilal Uğruna* adlı eserde Lord Henry Bohun ile savaş meydanında karşı karşıya gelen Turanşah'ın kılıcı tırpana benzetilmiştir. Tırpan, "uzun bir sapın ucuna tutturulan, ot, ekin vb.ni biçmeye yarayan, hafifçe kıvrık, uzun çelik bıçak" (TDK, 2011: 2353)'tür. Boyunağa, aslında yine düşman tarafı "ekine" benzetmiştir. "Ve Turanşah'ın kalkıp inen kılıcının tersi, Lordun tam boynuna **tırpan gibi** indi." (H.U., 2017: 168).

Boyunağa'nın *Koçyiğit* adlı eserinde kuleye kapatılan Prenses Eleonora, Battal Gazi'den kendisini kurtarması için yardım ister. Bunun üzerine Ahmet Turan ve Battal Gazi, onu kurtarmak için Kız Kulesi'ne giderler. Sahilde oturan Battal Gazi ve Ahmet Turan, kuleyi beyaz bir güvercine benzetirler.

“Sahilde oturan Ahmet Turan ve Battal Gazi, uzakta **beyaz bir güvercin gibi** görünen kuleye bakıp oraya nasıl gidecekleri hakkında plan yaptılar.” (K., 2014: 113). Mekânın/nesnenin özellikleri içerisinde ya da üzerinde bulunan kahramana yapılan atıfla koşut ilerler. Bu fikir ışığında denilebilir ki kız kulesi, simgesel anlamda prensesle bütünleşir ve güvercin narinliğine kavuşur. Battal Gazi ve Ahmet Turan’ın imgelemine etki eden bu görüntü, eserdeki aşk izleşimine bir gönderme yapmakla birlikte nesnenin benzetme sanatıyla dikey bir anlam boyutuna ulaşabildiğini gösterir.

4. Millet: Ahmet Yılmaz Boyunağa, tarihi çocuk romanlarında Türklerin tarih boyunca diğer milletlerle mücadelelerini anlatmıştır. Eserlerinde Rumlar, Cenevizliler, Ruslar ve birçok millete yer vermiştir. Benzetmenin desteklediği “millet” unsuru (f:24) olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu unsur en fazla (f:9) ile *Korkusuz Cengâver* adlı eserde karşımıza çıkarken *Denizler Ejderi* ve *Koçyiğit* adlı eserde (f:1) olarak belirlenmiştir.

Tablo 13. Benzetmenin Desteklediği “Millet” Unsuru Frekans Dağılımı

Korkusuz Cengâver	Osmanlı Leventleri	Denizler Ejderi	Yasak Şehir	Koçyiğit	Altın Ferman	Hilal Uğruna	Özgürlük Savaşçısı
s.42, s.42, s.42, s.51, s.96, s.147, s.151-152, s.151-152, s.165.	s.29, s.40.	s.15.	s.57, s.110, s.141.	s.69.	s.26, s.185.	s.139, s.140, s.140.	s.61, s.61, s.61.
f: 9	f: 2	f: 1	f: 3	f: 1	f: 2	f: 3	f: 3

Korkusuz Cengâver’de İstanbul’un fethinin öneminden bahsedilmiş, oradaki Bizanslı Rumlar fitne yatağı, kanayan çıban, kanatan diken ve dost yüzlü hilekâr düşmana benzetilmiştir: “Bilirsin Bizanslı Rumlar bizim için **fitne yatağıdır.**” (K.C., 2014: 42). “Anadolu ve Rumeli topraklarımız arasında devamlı şekilde **kanayan bir çıbandır, kanatan bir dikendir.**” (K.C., 2014: 42). “Her iki kıtadaki topraklarımız arasında devamlı şekilde bağlantımızı tehlikeye düşüren **dost yüzlü hilekâr bir düşmandır.**” (K.C., 2014: 42). Bu konuşma Fatih Sultan Mehmet ve Ahmet arasında geçmektedir. Sultan Mehmet Han, İstanbul’un fethini gerçekleştirmek istemektedir. Ancak Bizans eline esir düşen Şehzade, Osmanlı Devleti’ne karşı tehdit olarak kullanılmaktadır. Burada, Sultan Mehmet Han’ın ağzından İstanbul’un fethinin nedenlerine yer verilmiştir. Yine *Korkusuz Cengâver* adlı eserde Sultan Mehmet Han, Bizans’ın durumunu sorunca Ahmet, Bizans İmparatorluğu’nu kökleri çatırdamaya başlayan ağaca benzetmiştir. “**Kökleri çatırdamaya ve yavaş yavaş yana kaymaya başlayan bir ağaca benziyor** Hünkârım! Vurulacak birkaç darbe ile yere yıkılacak bir ağaç.” (K.C., 2014: 151-152).

Osmanlı Leventleri adlı eserde Seydi Ali Reis önderliğindeki Osmanlı donanması, İslam ülkelerini sömürmek ve Müslümanları esir etmek isteyen Portekizliler ile karşılaşır. Şiddetli bir savaş sonucunda Portekizliler yenilir ve yazar Portekizlileri öteye beriye kaçışan böceklere benzetir. “Tabi, Portekizliler de boş durmuyordu. Yüzlerce topun ağızlarından duman ve ateş fıskırıyordu. Neyse ki, bu top mermileri gemilere kadar ulaşamıyordu. Oysa Osmanlı gemileri tarafından gönderilen topların ardından onların gemilerinde hasarlar meydana geliyor, Portekizlilerin gemilerinin içinde, **böcek gibi** öteye beriye kaçıştıkları görülüyordu.” (O.L., 2014: 29).

Yasak Şehir adlı eserde yazar, Rusları yayılcılığından dolayı karasineklere benzetmiştir. “Rus memurları, askerleri ve Rus köylüleri Başkurt topraklarına **karasinekler gibi** yayılıp rahatsız etmeye başlamışlar.” (Y.Ş., 2016: 110).

Özgürlük Savaşçısı adlı eserde Ruslar sırtlan benzetilmiştir. Ancak bu benzetme aynı sayfada 3 kez tekrar edilmiştir. Bu da kurgunun zayıflamasına neden olmuştur. “Onların bu iyi yüzlerinin nasıl bir **sırtlan çehresine** büründüğünü çok iyi biliyorum.” (Ö.S., 2016: 61) “Bakalım bu **sırtlan çehrelerini** ne zaman gösterecekler?” (Ö.S., 2016: 61) “Bir **sırtlan gibi** hareket eden, köylerinde çeşitli zulümlerde bulunan Ruslar, niye kendisine çok iyi davranıyordu.” (Ö.S., 2016: 61)

Alıntılardan da anlaşılacağı gibi yazar genellikle, diğer milletleri belli nedenlerle kötülecek şekilde benzetmelere başvurmuştur.

5. Olay: “Ortaya çıkan, oluşan durum, ilgi çeken veya çekebilecek nitelikte olan her türlü iş, hadise, vaka” (TDK, 2011: 1796) olarak tanımlanan olay Boyunağa'nın eserlerinde benzetme sanatıyla desteklenmiştir. Frekans değerleri incelendiğinde (f:19) olarak belirlen bu unsur, en fazla (f:7) *Yasak Şehir* adlı kitapta karşımıza çıkarken en az (f:1) *Özgürlük Savaşçısı* adlı kitapta görülmektedir. *Korkusuz Cengâver* ve *Altın Ferman* adlı kitaplarda benzetme sanatı “olay” unsurunu desteklememektedir.

Tablo 14. Benzetmenin Desteklediği “Olay” Unsuru Frekans Dağılımı

Korkusuz Cengâver	Osmanlı Leventleri	Denizler Ejderi	Yasak Şehir	Koçyiğit	Altın Ferman	Hilal Uğruna	Özgürlük Savaşçısı
-	s.34, s.34, s.78, s.82.	s.5, s.61.	s.27, s.27, s.42, s.86, s.118, s.141, s.151.	s.107, s.162, s.165.	-	s.138, s.138.	s.11.
f: 0	f: 4	f: 2	f: 7	f: 3	f: 0	f: 2	f: 1

Yasak Şehir adlı kitapta göç eden Türk toplumunun çocukları bu göçü bir eğlence olarak görmüştür. “Bu göç, bizim için bir **eğlence gibiydi.**” (Y.Ş., 2016: 42). *Osmanlı Leventleri* adlı eserde Ubeyde Bey, zengin olma hayaliyle çıktığı deniz yolculuğunu anlatırken fırtınadan korktuklarını, şimşekleri kor halindeki ateşlere benzettiklerini söylemiştir:

“Ubeyde Bey devam etti:

- Gökyüzü de bizi korkutuyordu. Bütün gün ve gece çakan şimşekler, **kor halindeki ateşler gibi** ışıdayıp durdu. Şimşek gürültüleri arasında gökyüzü sanki yarılmaktaydı. Fırtına boyunca da yağmur bitip tükenmedi.” (O.L., 2014: 82).

Hilal Uğruna adlı kitapta Sultan Selahaddin, Kudüs önlerinde Haçlı ordusuyla karşı karşıya gelir. Hücum emrini alan ordunun çıkardığı ses gök gürültüsüne benzetilir. “Sultan Selahaddin, elindeki kılıcı kaldırarak, besmele ile hücum emrini verdi. Bir anda **gök gürültüsü gibi** korkunç bir gürleme duyuldu. Yer gök inlemeye başladı.” (H.U., 2017: 138). Kalabalığın gök gürültüsüyle benzeştirilmesi olayın dramatik etkisini destekleyen bir anlatım yolu olur. Eserlerde yer alan göç, savaş ve doğa olayları benzetmelerle aktarılırken beş duyu organını destekleyen öğelerle süslenir.

6. Topluluk: Topluluk, “nitelikleri bakımından bir bütün oluşturan kimselerin hepsi, toplum, camia, cemiyet; aynı yerde bulunan insan kalabalığı” (TDK, 2011: 2369) olarak tanımlanmaktadır.

Çalışmada; halk, din adamları, köleler, köylüler vb. topluluk olarak ele alınmıştır. Benzetme sanatının “topluluk” unsurunu desteklemesi (f:16) olarak belirlenmiştir. Bu durum 8 kitabın 6’sında (*Korkusuz Cengâver*, *Osmanlı Leventleri*, *Denizler Ejderi*, *Koçyiğit*, *Altın Ferman*, *Özgürlük Savaşçısı*) karşımıza çıkmaktadır. Frekans değeri en yüksek olan eser (f:4) ile *Özgürlük Savaşçısı*’dır. *Osmanlı Leventleri*, *Denizler Ejderi* ve *Altın Ferman* adlı eserlerde frekans değeri (f:2), *Korkusuz Cengâver* ve *Koçyiğit* adlı eserde (f:3) olarak tespit edilmiştir. İncelenen 8 eserin 2’sinde (*Yasak Şehir*, *Hilal Uğruna*) benzetmenin desteklediği unsur olarak “topluluk” bulunmamaktadır.

Tablo 15. Benzetmenin Desteklediği “Topluluk” Unsuru Frekans Dağılımı

Korkusuz Cengâver	Osmanlı Leventleri	Denizler Ejderi	Yasak Şehir	Koçyiğit	Altın Ferman	Hilal Uğruna	Özgürlük Savaşçısı
s.53, s.118, s.168.	s.71, s.81.	s.57, s.57.	-	s.14, s.44, s.49.	s.107, s.165-166.	-	s.57, s.57, s.60, s.94.
f: 3	f: 2	f: 2	f: 0	f: 3	f: 2	f: 0	f: 4

Korkusuz Cengâver ve *Koçyiğit* adlı eserde topluluk unsurlarının gözleri fal taşına benzetilmiştir. Böylelikle kişilerin şaşkınlıkları anlatılmaya çalışılmıştır. “Vurmak için elini Ahmet’e kaldırdı ve anında herkesin **fal taşı gibi** açılan gözleri önünde, Ahmet’in kalkıp inen tokadı adamın yüzünde patladı.” (K.C., 2014: 53). “Eşkiyaların gözleri **fal taşı** gibi açılmıştı. Bizler de onun bu hünerine şaşırılmıştık.” (K., 2014: 14). *Osmanlı Leventleri* adlı eserde Seydi Ali Reis, leventleriyle birlikte Hindistan’da çeşitli maceralar yaşar. Tesadüf eseri karşılaştıkları ve zor durumdan kurtardıkları Ubeyde Bey ile sohbet ederler. Ubeyde Bey leventlere başından geçenleri anlatır. Aslen İspanyol olan Ubeyde Bey, Kristof Kolomb’un kendi ülkesine gemilerle altın getirdiğini anlatır ve o altınlar için birçok insanın yaşadığı eziyete değinir. Bu esnada kandırılıp tuzağa düşürülen köleler hayvana benzetilir. “Zavallı köleler, deniz yolculuğu boyunca çok acı çektiler. Birer **hayvan gibi** dolduruldukları ambarlarda iki yüzü öldü. Hayatta kalanlar ise Sevil şehrinde satışa çıkarıldılar.” (O.L., 2014: 71). Topluluk halindeki insanların aciziyetini ve çaresizliğini belirtmek için kullanılan hayvan benzetmesi, satılmak gibi nesneleştirilme unsurlarıyla beslenerek anlatıma dahil edilirken fon görünümündeki esirlerin genel durumunu gözler önüne sermeye yardımcı olur.

7. Mekân: “Hikâye ve romanlarda kişilerin yaşadığı yerler mekân unsurunu oluşturur. Mekân, olayların gelişim sürecine ve kişilerin bize yansıyan özelliklerine doğrudan etki eder. Hikâye ve romanlarda kişilerin dış görünüşü ve yaşadıkları yerlerin özellikleri sunulurken betimlemeden yararlanılır” (Temizyürek vd., 2016: 97).

Tablo 16. Benzetmenin Desteklediği “Mekân” Unsuru Frekans Dağılımı

Korkusuz Cengâver	Osmanlı Leventleri	Denizler Ejderi	Yasak Şehir	Koçyiğit	Altın Ferman	Hilal Uğruna	Özgürlük Savaşçısı
s.28, s.86.	s.21.	-	s.12, s.27.	s.10, s.51.	s.147, s.172, s.173.	s.73.	s.50.
f: 2	f: 1	f: 0	f: 2	f: 2	f: 3	f: 1	f: 1

Ahmet Yılmaz Boyunağa’nın, incelenen 8 eserinde mekân unsurunu desteklediği benzetme sanatı (f:12) olarak belirlenmiştir. *Altın Ferman* adlı eserde mekân unsurunu destekleyen benzetme sanatı (f:3) iken *Denizler Ejderi* eserinde mekân unsurunu destekleyen benzetme sanatı (f:0) bulunmamaktadır.

Mekânlar, çevresel anlamda açık ve kapalı mekân olmak üzere iki şekilde verilir. İncelenen eserlerde, benzetme sanatıyla desteklenen mekânların tamamı (deniz, sokaklar, vatan, orman...) açık mekândır.

Boyunağa, mekânların güzelliğini anlatmak için “cennet” benzetmesini sıkça kullanmıştır. İncelenen 8 eserin 3’ünde (*Yasak Şehir*, *Koçyiğit*, *Altın Ferman*) mekân cennete benzetilerek anlatım ilgi çekici hale getirilmeye çalışılmıştır. “İnsan **cennet gibi** bir şehirde yaşasa bile doğduğu yeri özleyiyor.” (K., 2014: 10). *Korkusuz Cengâver* adlı eserinde yazar, şehrin kalabalığını anlatmak için “kum gibi” benzetmesini yapmıştır. “**Kum gibi** insan kaynayan sokaklardan geçtikten sonra nihayet hana varabildi.” (K.C., 2014: 86). *Osmanlı Leventleri* adlı eserde, ormanın yüksekliğini anlatmak için “duvara” benzetme yapılmıştır. “Hanzala, dere kıyısı ile bir **duvar gibi** yükselen ormanın kuzey kısımlarından sorumluydu.” (O.L., 2014: 21). *Yasak Şehir*’de, kahramanların yaşadığı yerde bulunan Oka Nehri’nin güzelliği ve uzunluğu gümüş bir şerite benzetilerek anlatılmış. “Uzaklarda Oka Nehri **gümüş bir şerit gibi** uzanıyordu.” (Y.Ş., 2016: 12). *Hilal Uğruna* adlı eserde, Haçlı ordusuyla savaşan Sultan Selahaddin Eyyübi’nin savaş meydanında hastalanması üzerine Boyunağa, savaş meydanını kokuşmuş bir bataklığa benzetmiştir. “Gelen hekimler, **kokuşmuş bir bataklığın saçtığı zehirler gibi** zehirli kokular yayan bu savaş meydanının hemen terk edilmesini istediler.” (H.U., 2017: 73). *Altın Ferman* adlı eserde Gülbeyaz ve Osman obalarına giderken çayırların rengini ve güzelliğini “zümrüt” benzetmesiyle anlatmıştır. “Bir ikinci vakti, **zümrüt gibi yayılan çimenler** üzerinde atlarını sürerken, Gülbeyaz elini ileriye, uzakta mor karartılar halinde uzanan tepelere uzattı.” (A.F., 2016: 172)

Ahmet Yılmaz Boyunağa’nın incelenen 8 eserinin 3’ünde (*Korkusuz Cengâver*, *Koçyiğit*, *Özgürlük Savaşçısı*) insana ait özellikler mekâna yüklenerek kapalı istiare yapılmıştır. “Güzelliğini anlatabilmek mümkün mü? Görmek ve yaşamak lazım. Düşününüz, **karlı dağlar, bulutları başlarına taç yapmışlar.**” (Ö.S., 2016: 50). “Gelibolu güneş ışığında parlıyor, **ışıl ışıl deniz** insana **göz kırpiyordu.**” (K.C., 2014: 28). “**Koca şehir** günün **yorgunluğunu** üzerinden atmaya çalışıyordu.” (K., 2014: 51). Mekânın özelliklerinin kahramana atfedilmesiyle oluşturulan kapalı istiarede mekân-insan etkileşimini vurgulamak ve mekânın canlılığını ön plana çıkarmak amaçlanmıştır.

8. Hayvan: Ahmet Yılmaz Boyunağa’nın incelenen tarihi çocuk romanlarının 3’ünde (*Osmanlı Leventleri*, *Yasak Şehir*, *Altın Ferman*) benzetme “hayvan” unsurunu (f:10) desteklemiştir. Frekans değeri en fazla olan (f:5) *Yasak Şehir* adlı eser iken *Osmanlı Leventleri* adlı eserin frekans değeri (f:3), *Altın Ferman* adlı eserin frekans değeri (f:2) olarak belirlenmiştir.

Tablo 17. Benzetmenin Desteklediği “Hayvan” Unsuru Frekans Dağılımı

Korkusuz Cengâver	Osmanlı Leventleri	Denizler Ejderi	Yasak Şehir	Koçyiğit	Altın Ferman	Hilal Uğruna	Özgürlük Savaşçısı
-	s.7, s.7, s.13.	-	s.31, s.123, s.172, s.173.	-	s.88, s.175.	-	-
f: 0	f: 3	f: 0	f: 5	f: 0	f: 2	f: 0	f: 0

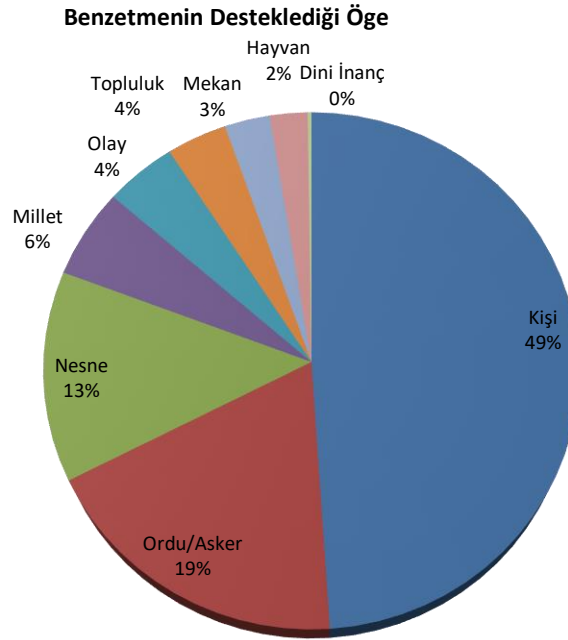
İncelenen romanlarda kahramanlar genellikle doğayla iç içedir. *Osmanlı Leventleri* adlı eserde yol bulabilmek için orman yolundan ilerleyen Seydi Ali Reis ve leventlerin karşısına bir bataklık çıkar. Bu bataklık rengârenk çiçek örtüsünün altında gizlidir. Ancak Sindli kılavuzlar üzerinde uçan sineklerden bunun bir bataklık olduğunu anlar. Uçuşan bu sinekler bir tüle benzetilir. “Çiçeklerin üzerinde **bir tüle gibi** yer değiştiren sinekler ordusunu görüyor musunuz?” (O.L., 2014: 7). *Yasak Şehir* adlı eserde göç eden Türk topluluğu, yeni topraklara yolculuk yaparken hem doğanın zorlu şartlarıyla hem de düşmanın tuzaklarıyla karşı karşıya kalır. Başkahraman, kervandan uzaklaşınca ormanda bir

ayıyla karşılaşır ve pençelerini hançere benzetir. “Hayatımda ayı görmüştüm ama böyle korkuncunu değil... Aman Allah’ım tam bir canavardı bu... Ağzından akan salyalar güneş ışığında **gümüş renkli ipliklere** benziyordu. Ya pençelerinin uçlarında **eğri birer hançer gibi** gözüken tırnakları?” (Y.Ş., 2016: 172). Ayının vahşiliğini fiziksel olarak belirginleştirmek için kullanılan hançer ve gümüş renkli iplikler gibi tanımlamalar hayvanı daha saldırgan ve acımasız bir görünüme kavuşturma amacı taşır.

9. Dini İnanç: Ahmet Yılmaz Boyunağa’nın eserlerinde benzetmenin desteklediği unsur olarak “dini inanç” (f:1)’dir. Benzetmenin “dini inanç” unsurunu desteklemesi yalnızca *Denizler Ejderi* adlı eserde görülmektedir. Ancak tüm eserlerde ortak olarak “dini inanç” ön plandadır.

“İslamiyet’in sade, fakat ışıltılı ihtişamını anladıktan sonra, **bulutlu ve karanlık bir dehlizden gün ışığına kavuşan bir adam gibi oldum.**” (D.E., 2017: 99). “Romanlardaki askerler İslam’ın emir ve yasaklarına uyarak yaşamaya çalışır ve çevrelerindekiyle de bunu öğütlerler. İslam’ın gereklerini yerine getirdikleri sahneler sık sık karşımıza çıkar” (Çelik, 2016: 765).” İncelenen eserlerde özellikle Müslüman askerlerin yiğitliklerinden etkilenen başka dine mensup kişiler din değiştirerek İslamiyet’i kabul ederler: “Anlattıklarından sonra İslam’ın hak din olduğunu anladım. Ben de Müslüman oluyorum, diyerek kelime-i şehadet getirdi.” (K., 2014: 91).

Grafik 2. Ahmet Yılmaz Boyunağa’nın Tarihi Çocuk Romanlarında Benzetmenin Desteklediği Unsurların Yüzdeleri Dağılımı



Ahmet Yılmaz Boyunağa’nın eserlerinde kullanılan benzetmelerin neredeyse yarısı (%49) “kişi” unsurunu desteklemiştir. 2. sırada %19 ile “ordu/asker” kodu bulunurken en son sırada %0 ile “dini inanç” kodu bulunmaktadır.

Değerlendirme ve Sonuç

Ahmet Yılmaz Boyunağa, Türk tarihini konu alan çocuk romanları yazmıştır. Çocuklara ve gençlere kendi tarihlerini kurgusal metinler yoluyla aktarmayı amaçlayan Boyunağa, öznel bir yaklaşımla Türk

tarihinin ihtişamlı sayfalarını okurlarına yansıtmayı amaçlamıştır. Tarih nesnel bir olgu olarak insanlığın sosyokültürel gelişimine koşut bir gelişme gösterirken edebiyatçılar bu olguyu kendi muhayyileleri ve yorumları ölçüsünde öznel bir hale getirirler. Boyunağa'nın eserlerindeki ağırlıklı tutum da tarih öğretmek değil; tarihi bir bilinç düzeyine yükseltmektir. Bu bilinç düzeyi de Türk İslâm düşüncesi çerçevesinde gelişir. Eserlerinin genel karakteristiğine bakıldığında genç okurların hedeflendiği görülür. Didaktik bir üslup geliştiren yazar, bunu yaparken benzetme sanatına sık sık başvurmuştur.

Edebi sanatlar, anlamayı zorlaştırmamak adına çocuk kitaplarında sıkça kullanılmamalıdır. Ancak Boyunağa'nın basit seçkisiz örneklem yoluyla seçilerek incelenen 8 çocuk romanında benzetme sanatına 425 kez rastlanmıştır. Yazarın eserlerindeki benzetme unsurları 9 kod (1. Kişi, 2. Ordu/Asker, 3. Nesne, 4. Millet, 5. Olay, 6. Topluluk, 7. Mekân, 8. Hayvan, 9. Dini İnanç) altında toplanmıştır. Bu kodlar değerlendirildiğinde en fazla frekans değerine sahip olan kod (f:208) ile "kişi" olarak tespit edilmiştir. En az frekans değerine sahip olan kod ise (f:1) ile "dini inanç" olmuştur. Dini inanç kitaplarda ön planda olan bir unsur olmasına rağmen benzetme unsurları ile desteklenmemiştir.

Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın eserlerinde bazı benzetme unsurları sık sık tekrar edilmiştir. Bu tekrarlar kurgunun zayıflamasına neden olmuştur. Ayrıca yapılan bu benzetmeler yer yer nesneliği sorgulatmıştır. Didaktik bir üslupla yazılan bu eserlerde kullanılan benzetme sanatları, anlatımı ilgi çekici hale getirse de özellikle tekrar eden benzetmeler kurgu unsurunun zayıflamasına ve eserlerin anlatı tekniği bakımından aksayan yönlerinin oluşmasına neden olmuştur. Tarihi romanlarda gelişen serüven ve çatışma unsurları konusunu bir gerçekliğe yaslamasından ötürü diğer türlere göre daha zor bir zemin üzerine inşa edilir. Kurguyu oluşturmak ve halihazırda var olmuş olan kahramanları bir gerçeklik düzlemine oturtmak zorunda olan yazar çocuk okurlara hitap etmenin getirdiği sorumluluklar sebebiyle yer yer anlatımda monotonluğa kapılmıştır. Okur seviyesine göre şekillenen anlatım birçok türün teknik altyapısını da dönüştürür. Ne var ki Boyunağa'nın eserlerinde karşılaşılan durum olabildiğince basit bir anlatımı yakalama çabasıdır denilebilir. Bu da eserlerin anlatımında yer yer monotonluğun oluşmasına neden olmuştur. Eserlerde karşılaşılan bir başka aksaklık ise kurgusal âlemdeki tarih olgusuna yazarın öznel yaklaşımı neticesinde ortaya çıkar. Tarihi gerçekliklerin temel alındığı kurgusal metinlerde okur bir övgü metniyle mi yoksa tarihi bir belgeyle mi karşı karşıya ikilemini yaşar. Yazarın öznel yaklaşımı neticesinde ortaya çıkan bu durum, romanların kurgusunu zayıflatan en büyük unsur olarak var olur.

Kaynakça

- Akay, İ. (2018). Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın çocuk romanlarında yer alan kök değerler, *Turkish Studies* 13(28) 1-30.
- Akay, İ. (2019). *Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın çocuk romanlarının değerler eğitimi bağlamında incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi.
- Akinoğlu, O. ve Arslan, Y. (2007). Türkiye'de ortaöğretim öğrencilerinin tarih kavramlarını kazanma durumu ve değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*. (18). 137-154.
- Aktaş, Ş. (1991). *Roman sanatı ve roman incelemesine giriş*, Akçağ Yayınları, 2. Baskı, Ankara.
- Argunşah, H. (2002). Tarihî romanda post-modern arayışlar. *İlmî Araştırmalar*. (14). 17-27.
- Aydın, H. (2002). *Mehmet Âkif Ersoy'un Şiirlerinde Edebî Sanatlar*. Yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C. 5, S. 2, s. 368-388.
- Boyunağa, A. Y. (2014). *Koçyiğit/Seyit Battal Gazi*, Timaş Yayınları, 3. Baskı, İstanbul.
- Boyunağa, A. Y. (2014). *Korkusuz Cengâver*, Timaş Yayınları, 8. Baskı, İstanbul.
- Boyunağa, A. Y. (2014). *Osmanlı Leventleri/Seydi Ali Reis ve Leventlerinin Maceraları*, Timaş Yayınları, 9. Baskı, İstanbul.
- Boyunağa, A. Y. (2016). *Yasak Şehir*, Timaş Yayınları, 11. Baskı, İstanbul.
- Boyunağa, A. Y. (2016). *Özgürlük Savaşçısı/Şeyh Şamil*, Timaş Yayınları, 9. Baskı, İstanbul.
- Boyunağa, A. Y. (2016). *Denizler Ejderi*, Timaş Yayınları, 11. Baskı, İstanbul.
- Boyunağa, A. Y. (2017). *Hilal Uğruna/III. Haçlı Seferi ve Selahaddin Eyyübi*, Timaş Yayınları, 14. Baskı, İstanbul.
- Boyunağa, A. Y. (2017). *Altın Ferman/Berke Noyan*, Timaş Yayınları, 11. Baskı, İstanbul.
- Corbin, J. & Strauss, A. (2008). *Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory*. Thousand Oaks: Sage.
- Coşar, S. (2005). *Ortaöğretim birinci sınıfta Türk Dili ve Edebiyatı dersinde edebî sanatlar ve öğretimi*. Yüksek lisans tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Çelik, Ö. (2016). *Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın tarihi çocuk romanlarının çocuk edebiyatının temel öğelerine göre incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Sakarya Üniversitesi.
- Çelik, Ö. (2016). Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın tarihi çocuk romanlarında Türk askeri algısı. *Turkish Studies*, 11(3), 757-774.
- Çevirici, A. (2006). *Tevfik Fikret'in şiirlerindeki edebî sanatlar*. Yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi.
- Çınar, B. (2008). Teşbih (Benzetme) sanatına dilbilimsel bir yaklaşım. *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 129-142.

- Dilçin, C. (2013). *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Erol, K. (2012). Tarih-Edebiyat ilişkisi ve tarihi romanların tarih öğretimine katkısı, *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*. 1(2). 59-72.
- Gömeç, S. (2006). *Türk Kültürünün Ana Hatları*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Irak, Ö. (2019). *Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın hayatı, sanatı ve eserlerinin tematik incelemesi*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi.
- Karatay, H. (2014). Çocuk Edebiyatı metinlerinde bulunması gereken özellikler. Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı el kitabı. Ed. Tacettin Şimşek. 77-123. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Keskin, S. (2008). *Romanlarla tarih eğitimi ve öğretimi*. Yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Oppermann, Serpil (TUNÇ). (1999). *Postmodern tarih kuramı: Tarih yazımı, yeni tarihselcilik ve roman*, Ankara: Evin Yayınları.
- Öz, M. (2008). Tarih perspektifinden Türk kimliği üzerine bazı düşünceler. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi (HÜTAD)*, (8), 219-226.
- Polat, A. (2016). *Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın hayatı, eserleri ve tarihi romanları üzerine bir inceleme*. Yüksek lisans tezi. Gaziantep Üniversitesi.
- Şimşek, A. (2006). Tarihsel romanın eğitimsel işlevi. *Bilig*, (37), 65-80.
- TDK. (2011). *Türkçe sözlük*. 11. Baskı. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Temizyürek, F., Şahbaz, N.K. ve Gürel, Z. (2016). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.